

478/1992 Sb.

Zákon

ze dne 24. září 1992

O užitných vzorech

SHRNUTÍ ZÁKONA OD DOSTUPNÉHO ADVOKÁTA

JUDr. Ondřej Preuss, Ph.D.
Garant obsahu

Zákon o užitných vzorech nabízí rychlou ochranu technických nápadů. Zákon č. 478/1992 Sb., přezdívaný **mini-patent**, spravuje **Úřad průmyslového vlastnictví** a stanoví podmínky novosti, poplatky a délku ochrany.

Řešení musí být **nové a průmyslově využitelné**. Ochrana trvá **4 + 3 + 3 roky** při včasném zaplacení poplatků; celkem tedy deset let. Majitel může žádat **soudní zákaz výroby** kopií nebo prodat licenci.

Jste-li konstruktér start-upu s chytrým dílem, podáte přihlášku online, přiložíte výkres a popis. Rozhodnutí přijde zpravidla do tří měsíců; při porušení můžete žádat **předběžné opatření**, které konkurenci ihned zastaví.

Užitné vzory dávají malým firmám dostupnou a rychlou ochranu a pomáhají prosadit nové technologie na trh.

Vyhlášeno dne 26. října 1992, datum poslední novelizace 1. února 2022

Federální shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky se usneslo na tomto zákoně:

Základní ustanovení

§ 1

Technická řešení, která jsou nová, přesahují rámec pouhé odborné dovednosti a jsou průmyslově využitelná, se chrání užitnými vzory.

§ 2

Technickými řešeními podle tohoto zákona nejsou zejména:

- a) objevy, vědecké teorie a matematické metody,
- b) pouhé vnější úpravy výrobků,
- c) plány, pravidla a způsoby vykonávání duševní činnosti,
- d) programy počítačů,
- e) pouhé uvedení informace.

§ 3

Užitnými vzory nelze chránit

- a) technická řešení, která jsou v rozporu s obecnými zájmy, zejména se zásadami lidskosti a veřejné morálky,
- b) odrůdy rostlin a plemena zvířat, jakož i biologické reprodukční materiály,
- c) způsoby výroby nebo pracovní činnosti.

§ 4

- (1) Technické řešení je nové, není-li součástí stavu techniky.
- (2) Stavem techniky pro účely tohoto zákona je vše, co bylo přede dnem, od něhož přísluší přihlašovatelů užiténého vzoru právo přednosti (§ 9), zveřejněno.
- (3) Stavem techniky není takové zveřejnění výsledků práce přihlašovatele nebo jeho právního předchůdce, ke kterému došlo v posledních šesti měsících před podáním přihlášky užiténého vzoru.

§ 5

Technické řešení je průmyslově využitelné, jestliže může být opakovaně využíváno v hospodářské činnosti.

§ 6

- (1) Právo na ochranu užiténým vzorem má původce nebo jeho právní nástupce.
- (2) Původcem užiténého vzoru je ten, kdo jej vytvořil vlastní tvořivou prací.

§ 7

Užitné vzory zapisuje Úřad průmyslového vlastnictví (dále jen „Úřad“) do rejstříku užiténých vzorů (dále jen „rejstřík“).

Příhláška a zápis užitého vzoru

§ 8

- (1) O zápis do rejstříku se žádá přihláškou užitého vzoru (dále jen „přihláška“) podanou písemně u Úřadu.
- (2) Přihláška užitého vzoru smí obsahovat jen jedno technické řešení nebo skupinu řešení, která jsou navzájem spojena tak, že uskutečňují jedinou technickou myšlenku.
- (3) Přihláška musí obsahovat:
 - a) žádost o zápis do rejstříku užitných vzorů, s uvedením názvu užitého vzoru,
 - b) popis technického řešení, popřípadě jeho dokumentaci,
 - c) nároky na ochranu, v nichž musí být jasně a stručně vymezen předmět, který má být chráněn užitným vzorem.
- (4) V přihlášce musí být uvedeno, kdo je původcem předmětu přihlášky užitého vzoru.
- (5) Vyhotovení přihlášky musí odpovídat jednotné formě a požadavkům, které Úřad zveřejní ve Věstníku Úřadu průmyslového vlastnictví (dále jen „Věstník“).

§ 9

- (1) Podáním přihlášky vzniká přihlašovatelovi právo přednosti.
- (2) Právo přednosti, které vyplývá z Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví (dále jen „Pařížská úmluva“)¹⁾, musí přihlašovatel uplatnit již v přihlášce a současně musí uvést datum podání přihlášky, z níž právo přednosti odvozuje, její číslo a stát, v němž byla přihláška podána, popřípadě orgán, u něhož byla přihláška podána podle mezinárodní smlouvy. Na výzvu Úřadu ve lhůtě jím stanovené je přihlašovatel povinen toto právo prokázat; jinak se k němu nepřihlíží.
- (3) V případě změny evropské patentové přihlášky, v níž byla požadována ochrana pro Českou republiku, na přihlášku podle § 8 může přihlašovatel uplatnit právo přednosti z evropské patentové přihlášky. Pro uplatnění práva přednosti se obdobně použije odstavec 2.

§ 10

- (1) Požádal-li přihlašovatel již dříve v České republice o udělení patentu²⁾ na stejné technické řešení, může při podání přihlášky požadovat přiznání data podání, popřípadě i právo přednosti, z této přihlášky vynálezu. Úřad přizná přihlášce datum podání, popřípadě i právo přednosti, z původní přihlášky vynálezu, pokud bude přihláška podána nejpozději do dvou měsíců od rozhodnutí o přihlášce vynálezu, nejdéle však do deseti let od jejího podání.
- (2) Přihlašovatel uplatňující právo podle odstavce 1 je povinen ve lhůtě dvou měsíců od podání přihlášky předložit stejnopis přihlášky vynálezu, jejíhož data podání, popřípadě práva přednosti, se dovolává, jinak se k němu nepřihlíží.

(3) Zmeškání lhůt uvedených v odstavci 1 nelze prominout.

§ 10a

Přeměna evropské patentové přihlášky na přihlášku

(1) Na žádost přihlašovatele evropské patentové přihlášky podanou podle čl. 136 odst. 2 evropské patentové úmluvy Úřad zahájí řízení o evropské patentové přihlášce jako o přihlášce.

(2) Byla-li žádost podána podle odstavce 1, vyzve Úřad přihlašovatele, aby do 3 měsíců zaplatil přihlašovací poplatek podle zvláštního právního předpisu^{2a)} a předložil ve trojím vyhotovení překlad evropské patentové přihlášky do českého jazyka.

(3) Splní-li přihlašovatel podmínky stanovené v odstavci 2 a Úřad žádost o přeměnu evropské patentové přihlášky obdržel do 20 měsíců ode dne vzniku práva přednosti, přizná přihlášce právo přednosti z původně podané evropské patentové přihlášky.

§ 11

(1) Splňuje-li přihláška podmínky stanovené v § 8 a není-li její předmět zjevně v rozporu s § 2, 3 a 5, zapíše Úřad užitný vzor do rejstříku.

(2) Zápisem užitného vzoru do rejstříku vzniká jeho ochrana podle tohoto zákona. Přihlašovatel, který se zápisem užitného vzoru do rejstříku stává majitelem užitného vzoru, vydá Úřad osvědčení o zápisu užitného vzoru do rejstříku a zápis užitného vzoru do rejstříku oznámí ve Věstníku. Po zápisu užitného vzoru do rejstříku Úřad zveřejní podklady uvedené v § 8 odst. 3 písm. b) a c).

(3) Jestliže přihláška neodpovídá požadavkům uvedeným v § 8, Úřad vyzve přihlašovatele, aby ve stanovené lhůtě nedostatky odstranil. Neodstraní-li přihlašovatel vytčené nedostatky ve stanovené lhůtě, Úřad řízení o přihlášce zastaví. Na tento důsledek musí být přihlašovatel při stanovení lhůty upozorněn.

(4) Obsahuje-li přihláška předmět uvedený v § 2 a 3, popřípadě je-li předmět přihlášky zjevně v rozporu s § 5, Úřad přihlášku zamítne. Před vydáním rozhodnutí musí být přihlašovatel na tento důsledek upozorněn.

(5) Úpravy a změny provedené v přihlášce nesmějí jít nad rámec jejího původního podání.

(6) Až do doby zápisu užitného vzoru do rejstříku dle odstavce 1 může přihlašovatel přihlášku rozdělit. Úřad přizná vyloučeným přihláškám právo přednosti původní přihlášky, nejdou-li nad její rámec a jestliže budou podány do tří měsíců od písemného sdělení přihlašovatele, že hodlá přihlášku rozdělit.

(7) Na žádost přihlašovatele Úřad odloží zápis užitného vzoru do rejstříku, nejdéle však do uplynutí 15 měsíců ode dne podání přihlášky.

Účinky užitného vzoru

§ 12

- (1) Bez souhlasu majitele užitého vzoru nikdo nesmí technické řešení chráněné užitným vzorem při své hospodářské činnosti vyrábět, uvádět do oběhu nebo upotřebit.
- (2) Majitel užitého vzoru je oprávněn poskytnout souhlas k využívání technického řešení chráněného užitným vzorem (licence) jiným osobám nebo na ně užitný vzor převést.
- (3) Práva vyplývající z patentu uděleného na základě přihlášky vynálezu s pozdějším právem přednosti nesmějí být v případě střetu vykonávána bez souhlasu majitele užitého vzoru.

§ 13

- (1) Užitný vzor nepůsobí proti tomu, kdo před vznikem práva přednosti využíval technické řešení chráněné užitným vzorem nezávisle na původci nebo majiteli užitého vzoru nebo kdo k tomu vykonal prokazatelná opatření (dále jen „předchozí uživatel“).
- (2) Nedojde-li k dohodě, může předchozí uživatel požadovat u soudu, aby majitel užitého vzoru jeho právo uznal.

Doba platnosti užitého vzoru

§ 15

- (1) Užitný vzor platí čtyři roky ode dne podání přihlášky, popřípadě od podání dřívější přihlášky vynálezu se shodným předmětem (§ 10 a 10a).
- (2) Dobu platnosti zápisu užitého vzoru prodlouží Úřad na žádost majitele užitého vzoru až dvakrát vždy o tři roky.
- (3) O prodloužení doby platnosti užitého vzoru lze požádat nejdříve v posledním roce jeho platnosti.
- (4) Dojde-li k zápisu užitého vzoru do rejstříku po uplynutí doby stanovené v odstavci 1, Úřad prodlouží dobu platnosti zápisu užitého vzoru bez žádosti majitele užitého vzoru.

§ 16

Užitný vzor zanikne, jestliže:

- a) uplyne doba jeho platnosti;
- b) majitel užitého vzoru se ho vzdá; v tomto případě ochrana zanikne dnem, kdy písemné prohlášení majitele užitého vzoru dojde Úřadu.

Výmaz užitého vzoru

§ 17

- (1) Na návrh kohokoliv Úřad provede výmaz užitého vzoru z rejstříku
- a) není-li technické řešení způsobilé k ochraně podle § 1 a 3,
 - b) je-li předmět užitého vzoru již chráněn patentem s účinky na území České republiky či užitným vzorem s dřívějším právem přednosti,
 - c) jestliže předmět užitého vzoru jde nad rámec původního podání přihlášky užitého vzoru.
- (2) Výmaz užitého vzoru z rejstříku má účinky, jako by užitný vzor nebyl do rejstříku zapsán.
- (3) Týkají-li se důvody výmazu jen části užitého vzoru, užitný vzor se vymaže částečně.
- (4) Výmaz užitého vzoru z rejstříku lze provést i po zániku užitého vzoru (§ 16), prokáže-li navrhovatel právní zájem.

§ 18

- (1) Návrh na výmaz užitého vzoru z rejstříku se podává u Úřadu písemně ve dvojím vyhotovení.
- (2) Návrh na výmaz užitého vzoru z rejstříku musí být věcně odůvodněn a současně musí být předloženy důkazní prostředky, o které se návrh na výmaz opírá. Důvody výmazu včetně označení důkazů, kterých se návrh dovolává, nemohou být dodatečně měněny.
- (3) Úřad vyzve majitele užitého vzoru, aby se k návrhu na výmaz užitého vzoru z rejstříku ve stanovené lhůtě vyjádřil. Majitel užitého vzoru předkládá své vyjádření k návrhu na výmaz písemně ve dvojím vyhotovení.
- (4) Nevyjádří-li se majitel užitého vzoru ve stanovené lhůtě, Úřad provede výmaz užitého vzoru z rejstříku.
- (5) Vyjádří-li se majitel užitého vzoru ve stanovené lhůtě proti návrhu na výmaz užitého vzoru z rejstříku, Úřad o návrhu rozhodne. Za řízení o výmazu užitého vzoru z rejstříku zaplatí správní poplatek podle zvláštního právního předpisu^{2a)} ten účastník řízení, který ve věci neměl úspěch.

§ 19

Odnětí ochrany

- (1) Úřad na návrh odejme užitný vzor majiteli, jestliže z rozhodnutí soudu zjistí, že mu právo na užitný vzor podle § 6 nepříslušelo.
- (2) Návrh na odnětí ochrany podle odstavce 1 je oprávněna podat pouze osoba, které podle rozhodnutí soudu přísluší právo na ochranu užitným vzorem, nebo její právní nástupce.
- (3) Na návrh osoby, které přísluší právo na ochranu užitným vzorem, podaný do jednoho měsíce od pravomocného rozhodnutí soudu, Úřad zapíše tuto osobu jako majitele užitého vzoru.

(4) Nebude-li podán návrh na přepis podle odstavce 3, Úřad provede výmaz užitého vzoru z rejstříku z moci úřední.

§ 20

Rejstřík

(1) Úřad vede rejstřík, do něhož zaznamenává rozhodné údaje o přihláškách užitečných vzorů a o zapsaných užitečných vzorech.

(2) Do rejstříku se u každého užitého vzoru zapisuje zejména:

- a) číslo zápisu (osvědčení),
- b) datum zápisu,
- c) datum zveřejnění zápisu užitého vzoru ve Věstníku,
- d) název užitého vzoru,
- e) datum podání přihlášky, popřípadě právo přednosti, a spisová značka přihlášky,
- f) přihlašovatel užitého vzoru (jméno nebo název), jeho bydliště (sídlo), popřípadě jeho zástupce,
- g) příjmení, jméno a bydliště původce užitého vzoru,
- h) majitel užitého vzoru (jméno nebo název), bydliště (sídlo), popřípadě jeho zástupce,
- i) právo předchozího uživatele,
- j) zařídění užitého vzoru podle mezinárodního patentového třídění,
- k) převod užitého vzoru,
- l) licence,
- m) nucená licence,
- n) prodloužení platnosti zápisu,
- o) výmaz užitého vzoru,
- p) odnětí ochrany, popřípadě její přepis,
- r) zánik ochrany.

(3) Poznámka spornosti podle občanského zákoníku^{2b)} se může týkat jen záznamu v rejstříku, jímž se vyznačuje nakládání s užitečným vzorem jako předmětem vlastnictví.

(4) Ve Věstníku zveřejňuje Úřad skutečnosti týkající se užitečných vzorů, jakož i úřední sdělení a rozhodnutí zásadní

povahy.

§ 20a

Přestupky

- (1) Fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že neoprávněně využívá technické řešení chráněné užitným vzorem.
- (2) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 250 000 Kč nebo zákaz činnosti.
- (3) Za přestupek podle odstavce 1, kterého se dopustí právnická nebo podnikající fyzická osoba, lze uložit též zveřejnění rozhodnutí o přestupku.
- (4) Přestupek podle odstavce 1 projednává obecní úřad obce s rozšířenou působností.
- (5) Přestupek podle odstavce 1 nelze projednat příkazem na místě.

Závěrečná ustanovení

§ 21

- (1) Pro řízení před Úřadem platí správní řád s odchylkami uvedenými v tomto zákoně a s výjimkou ustanovení o ověřování plných mocí pro neurčitý počet řízení,³⁾ o možnosti volby několika společných zmocněnců,^{3a)} o prominutí zmeškání úkonu,^{3b)} o přerušení řízení,^{3c)} o lhůtách pro vydání rozhodnutí^{3d)} a o ochraně před nečinností,^{3e)} dále z ustanovení o zvláštnostech řízení o rozkladu ustanovení o složení rozkladové komise a o možném způsobu ukončení řízení o rozkladu^{3f)} a dále ustanovení o účastnících řízení;^{3g)} ustanovení správního řádu o účastnících řízení podle zvláštního zákona^{3h)} se však použijí.
- (2) Pro práva na užitný vzor, spolumajitelské vztahy, pro zápis licenčních smluv k využití předmětu chráněného užitným vzorem, pro převody užitných vzorů, pro vztahy k zahraničí, pro zastupování v řízení před Úřadem, pro prominutí zmeškání lhůty, pro nahlížení do spisů, pro určovací řízení, pro zápis užitných vzorů utajovaných podle zvláštních předpisů, pro opravné řízení a pro udělování nucených licencí se obdobně použijí ustanovení zákona o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích.⁴⁾
- (3) Proti pravomocnému rozhodnutí Úřadu je přípustná žaloba proti rozhodnutí podle zvláštního právního předpisu^{4a)}.
- (4) Za jednotlivé úkony podle tohoto zákona vybírá Úřad správní poplatky.^{2a)}

§ 22

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

Stráský v. r.

Kováč v. r.

¹⁾ Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883 revidovaná v Bruselu dne 14. prosince 1900, ve Washingtonu dne 2. června 1911, v Haagu dne 6. listopadu 1925, v Londýně dne 2. června 1934, v Lisabonu dne 31. října 1958 a ve Stockholmu dne 14. července 1967, uveřejněná pod č. 64/1975 Sb.

²⁾ § 2 a násl. zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích.

^{2a)} Zákon č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

^{2b)} § 986 občanského zákoníku.

³⁾ § 33 odst. 2 písm. c) správního řádu.

^{3a)} § 35 odst. 3 správního řádu.

^{3b)} § 41 správního řádu.

^{3c)} § 64 a 65 správního řádu.

^{3d)} § 71 odst. 1 a 3 správního řádu.

^{3e)} § 80 správního řádu.

^{3f)} § 152 odst. 3 a 5 správního řádu.

^{3g)} § 27 odst. 1 a 2 správního řádu.

^{3h)} § 27 odst. 3 správního řádu.

⁴⁾ Např. § 8 až 10, 14 až 16, 64 až 68, 70, 71 a 75 zákona č. 527/1990 Sb., § 19 vyhlášky Federálního úřadu pro vynálezy č. 550/1990 Sb., o řízení ve věcech vynálezů a průmyslových vzorů.

^{4a)} Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.